

Ιστορίες για το έθνος, για το βιβλίο της ιστορίας και... για αγρίους

Σταύρος Λιβαδάς

Κυριακάτικη Αυγή, 06/05/2007

Υπάρχει σ' όλα αυτά τίποτε δυσνόητο;

Με αυτό το ερώτημα έκλεινε ο Γιώργος Μαργαρίτης (Γ.Μ.), σε νέο άρθρο του για το βιβλίο της Ιστορίας της ΣΤ Δημοτικού, στα "Ενθέματα" της «Αυγής» (22/4/07), την παρεμπιπτόντως απάντησή του σε όσα δημόσια του καταλόγισαν με δικό τους κείμενο-απάντηση ("Ενθέματα" Αυγής στις 30/03/07) οι υπεύθυνοι του τόμου της ελληνικής ιστοριογραφίας του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών (ΕΙΕ).

Ανέφεραν λοιπόν οι του ΕΙΕ πως ο Γ.Μ. συμμετείχε στο Δ Διεθνές Συνέδριο Ιστορίας "Ιστοριογραφία της νεότερης και σύγχρονης Ελλάδας 1833-2002", που οργάνωσε το Ινστιτούτο Νεοελληνικών Ερευνών του ΕΙΕ από 29.10 ως 3.11.2002, με ανακοίνωσή του, στην ενότητα Κατοχή-Αντίσταση-Εμφύλιος. Στην ίδια ενότητα, που κατά τους επιστολογράφους είχε οργανωθεί με στόχο να παρουσιαστούν οι διαφορετικές επί του θέματος προσεγγίσεις, συμμετείχαν οι Γ. Μαργαρίτης και Στ. Καλύβας. Στη συνέχεια ο Γ.Μ., παρά τις επανειλημμένες οχλήσεις τους, δεν έστειλε στο ΕΙΕ για δημοσίευση στον τόμο των πρακτικών του συνεδρίου το (ήδη δημοσιευμένο στον «Πολίτη», άρα έτοιμο) κείμενό του, προφασιζόμενος έλλειψη χρόνου. Για να έρθει δυόμισι χρόνια μετά, μέσω κειμένου του για το βιβλίο της Ιστορίας της ΣΤ Δημοτικού με τίτλο "Η ιμπρεσιονιστική μέθοδος διδασκαλίας της ιστορίας, η ευτέλεια των βαρβάρων και ημών των ιδίων" (επίσης "Ενθέματα" Αυγής 18/03/07), και διαπιστώνοντας αδιαφορία των Ελλήνων ιστορικών να συμμεριστούν τις απόψεις του για το βιβλίο, να αναφέρει πως "αυτή η έλλειψη στοιχειωδών ανακλαστικών, είναι η ευτέλεια της αριστεράς αλλά και του ακαδημαϊκού χώρου των ιστορικών. Προσωπικά δεν περιμένω πολλά όταν, για παράδειγμα, στους περί ελληνικής ιστοριογραφίας τόμους (πρακτικά συνεδρίου) που επιμελήθηκε το Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών, όπου παρελαύνουν όλοι οι Έλληνες ιστορικοί, το περί Β παγκοσμίου πολέμου, κατοχής και Αντίστασης εδάφιο εκπροσωπείται από τον Στάθη Καλύβα. Κάπου όμως, αναρωτιέμαι, δεν θα 'πρεπε να σταματήσει αυτή η ολισθηρή κατηφόρα;"

Με άλλα λόγια, αφού ο Γ.Μ. με την άρνησή του να δημοσιευτεί η δική του ανακοίνωση υπήρξε ο δημιουργός της "μονομερούς" εκπροσώπησης των σχετικών απόψεων στον τόμο του ΕΙΕ, υπήρξε δηλαδή ο agent provocateur (μάρτυς προβοκάτορας) κατά τη σχετική νομική ορολογία, γίνεται στη συνέχεια και κήνσoras, και εισαγγελέας και δικαστής του... διαπραχθέντος από τους ιστορικούς του ΕΙΕ ολισθήματος! Αντιπαρέρχεται δε τις δικαιολογημένες αντιδράσεις των εκπροσώπων του ΕΙΕ γι αυτή του τη συμπεριφορά και αλλάζοντας "φύλλο" δεν διστάζει να υπονοήσει πως λόγοι αρχών (;) υπαγόρευσαν τη στάση του, διότι "δεν μπορεί η κοινότητα των ιστορικών να νομιμοποιεί πρακτικές εκβιασμού ή παραποίησης των στοιχείων στο βωμό πολιτικών στόχων, διότι τότε αυτοακυρώνεται". Και συνεχίζει: "Αρνούμενος αυτή την αυτοακύρωση και σεβόμενος τους συναδέλφους μου ιστορικούς και το έργο τους εγώ έκανα τις επιλογές μου - οι συντάκτες του τόμου έκαναν τις δικές τους - το αποτέλεσμα είναι αυτό που περιέγραψα. Υπάρχει σ' αυτό τίποτε δυσνόητο;"

Μετά από αυτά τίποτε δεν είναι δυσνόητο στον τρόπο και τις μεθόδους που χρησιμοποιεί ο Γ. Μ. για να προωθήσει τις απόψεις του. Έτσι αφού παρέλασε σε αρκετά ιδιωτικά τηλεοπτικά κανάλια (προσωπικώς υπήρξα τηλεθεατής δύο εκπομπών, όπου εν μέσω του αναθέματος σκοταδιστών ρασοφόρων, του εθνικιστικού οίστρου επαγγελματιών του λαϊκισμού πολιτικών και του αμοραλισμού αγράμματων αλλά αδίστακτων τηλεπαρουσιαστών, που σφάζουν ακόμα και τη

μάνα τους μπρος στο φακό αρκεί να εξασφαλίσουν τηλεθέαση, ο Γ. Μ. παρέθετε το "κατηγορώ" της επιστήμης της ιστορίας κατά του βιβλίου της ιστορίας της ΣΤ Δημοτικού, (σ αυτές τις τηλεδίκες) ανερυθρίαστα μπορεί να απαντήσει στις αιτιάσεις των συντακτών του βιβλίου, αυτή τη φορά, πως "όταν...υποστηρίζουν ότι με είδαν σε τηλεοπτικές εκπομπές να ηγούμαι ρασοφόρων τινών και άλλων υπερεθνικιστών πολεμιών του βιβλίου τους δεν ψεύδονται απλώς...". Με περισσή ευκολία να τους κατηγορήσει πως "ουσιαστικά επιθυμούν να λογοκρίνουν την αριστερή κριτική", και αφού απευθύνει τη ρετινιά πως "το βιβλίο είναι παραγωγή του νυν Υπουργείου Παιδείας, την πολιτική του οποίου και προωθεί", να δώσει ευρύτερο περιεχόμενο και μακρόπνοους στόχους στον αγώνα του, καθότι "το πρόβλημα δεν είναι η απόσυρση του συγκεκριμένου βιβλίου. Το πρόβλημα είναι η ήττα και η απόσυρση αυτής της επίσημης και κυβερνητικής εκπαιδευτικής πολιτικής".

Και εξανίσταται με όσα συμβαίνουν ο Γ.Μ., καθότι αυτή η πολιτική "έχει διάφορες πτυχές, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται οι μεθοδεύσεις ενάντια στο θεσμό τον οποίο εγώ υπηρετώ, το δημόσιο πανεπιστήμιο, αλλά και η συγκεκριμένων στόχων ανάπλαση των σχολικών βιβλίων", καθότι "σημαντικό μέρος της αριστεράς (πείτε την ανανεωτική αριστερά) έχει αφιερωθεί στην προάσπιση του συγκεκριμένου βιβλίου και της συνακόλουθης εκπαιδευτικής αντίληψης, η οποία εκπορεύεται σαφώς από τη σημερινή πολιτική ηγεσία του υπουργείου Παιδείας... δεν είναι δυνατόν να συγκρούεται ο πολιτικός αυτός χώρος ολοκληρωτικά με την κυβερνητική πολιτική για τα πανεπιστήμια και ταυτόχρονα να προασπίζει άλλες πτυχές της ίδιας πολιτικής", ιδίως "όταν οι ενδείξεις για τη συγγένεια των κυβερνητικών στόχων και των εκκλαϊκευτών τους δεν λείπουν" και θυμίζει για όσους δεν κατάλαβαν "ποιοι ήσαν οι συνομιλητές της υπουργού Παιδείας την εποχή που κορυφώνονταν οι κινητοποιήσεις ενάντια στο νέο νόμο για τα Πανεπιστήμια και την προάσπιση του άρθρου 16".

Μην θεωρήσετε, αγαπητοί αναγνώστες, ως αήθεια αυτή τη συλλογιστική του τύπου "το μπουζούκι είναι όργανο, ο αστυφύλαξ είναι όργανο, άρα ο αστυφύλαξ είναι μπουζούκι", ούτε ως έκρηξη απίστευτης οίησης τη φράση που χρησιμοποιεί ο Γ.Μ. για να "διορθώσει" κάποια άνευ σημασίας -όπως λέει και ο ίδιος- ανακρίβεια (που υπάρχει στην απαντητική επιστολή προς αυτόν) των συγγραφέων του βιβλίου: "αν μου υποσχεθείτε ότι θα σταματήσετε να την κακοποιείτε [σ.σ. την ιστορία] και ότι πριν μιλήσετε θα συμβουλευέστε μία, όποια, εγκυκλοπαίδεια μπορεί να γίνουμε και φίλοι..." Είναι απόρροια των πολλαπλών ρόλων που υποχρεώνεται εν ονόματι του υψηλού σκοπού που έταξε στον εαυτό του να παίζει - εν προκειμένω του Ζορό, του μεγαλόθυμου εκδικητή, στην προηγούμενη περίπτωση κάποιου πατερούλη, που μου διαφεύγει αυτή τη στιγμή το όνομά του...

Γιατί όμως ο Γ.Μ. δεν διστάζει να διεκδικεί να "δικαιώνεται" σε όποιο "πλαίσιο" κι αν βρίσκεται, γιατί αδιαφορεί για το αν διασφαλίζονται, εκεί, οι ελάχιστοι όροι για διάλογο, κριτική και, εν γένει, αν υπάρχουν οι ελάχιστες προϋποθέσεις για στοιχειωδώς σοβαρή αντιμετώπιση ενός επιστημονικού, παιδαγωγικού και ιστορικού ζητήματος, γιατί δεν φαίνεται να τον ενδιαφέρει αν την ίδια ώρα συνεργεί όχι μόνο στην καταρράκωση κάθε θεσμού και τουλάχιστον των διαδικασιών που προβλέπονται για την κρίση και τη βελτίωση των σχολικών βιβλίων (υπάρχουν τέτοιες θεσμοθετημένες διαδικασίες οι οποίες, θα μπορούσαν να αξιοποιηθούν -και από τον ίδιο- για να βελτιωθούν αυτά τα βιβλία στα όποια προβλήματά τους), γιατί αντιθέτως "ρίχνει λάδι στη φωτιά", ολιγωρεί μπρος στην εκ νέου παραχάραξη της ιστορίας που επιχειρεί η εκκλησία, προς αποκατάσταση του τρωθέντος μύθου, ως πρωτεργάτιδας του "εθνικού αγώνα", γιατί λειτουργεί ως άλλοθι σε εθνικιστές και σκοταδιστές, γιατί παρέχει νομιμοποίηση σε αντιδραστικούς, και φασίστες;

Είναι μύθος ο εθνικισμός;

Ο Γ.Μ. "πιστεύει" πως ο εθνικισμός δεν συνιστά σήμερα σοβαρό πρόβλημα, δεν διαβλέπει κανένα εθνικιστικό κίνδυνο. Αντιθέτως είναι ο αντιεθνικισμός και ο κοσμοπολιτισμός της πολιτικής ηγεσίας, ευρωπαϊκής και ελληνικής, η απεμπόληση από την πλευρά τους των αξιών της πολιτικής και η υποταγή τους στους κανόνες της οικονομίας, στην αγορά, που συνιστούν την απειλή για τον τόπο και τις προοπτικές του.

Για την οικονομία του κειμένου, σας παραπέμπω σ όσα περί του δήθεν ανυπάρκτου προβλήματος του εθνικισμού στον τόπο μας ανέφερε ο Ν. Βούτσης σε άρθρο του στην |Αυγή| της 29/04/2007 με τίτλο "Χωρίς ναί μεν αλλά..." (άρθρο που απαντά επίσης και στους αφορισμούς του Γ.Μ. για την πολιτική του Συνασπισμού).

Θα επιμείνω μόνο σε μία πλευρά του θέματος που θεωρώ πως έχει ιδιαίτερη πολιτική σημασία και την οποία υπαινίσσεται ο Ν. Βούτσης, όταν συνοπτικά αναφέρει πως την ίδια ώρα της εθνικιστικής και της ρατσιστικής έξαρσης στον τόπο μας, "τρίβουν τα χέρια τους οι έλληνες κεφαλαιούχοι για το Ελντοράντο της υπερεκμετάλλευσης σ όλες τις υπόλοιπες βαλκανικές χώρες".

Πράγματι, πέραν όλων των άλλων, ο εθνικισμός αποτέλεσε και αποτελεί ακόμη το εργαλείο με το οποίο ο ελληνικός καπιταλισμός και ο ελληνικός "μίνι ιμπεριαλισμός" στη Βαλκανική και ορισμένες πρώην σοβιετικές δημοκρατίες συγκυριακά πολιτεύεται, συγκροτείται και αναπαράγεται. Όμως η παντοειδής εκμετάλλευση που υφίστανται οι οικονομικοί μετανάστες στη χώρα μας δεν συνιστά τη μόνη πλευρά του ελληνικού καπιταλισμού που βρήκε τη νομιμοποίησή της στον ελληνικό εθνικισμό και την άλλη όψη του το ρατσισμό. Δεν αποτελεί μακρινό παρελθόν η εποχή κατά την οποία μπήκαμε σε "εθνική περιπέτεια" με το θέμα των Σκοπίων.

Ανάλογα φαινόμενα υποκρύπτονται και παρόμοιες καταστάσεις επωάζονται όταν τηρείται αυτή η στάση παρατεταμένης ανοχής και η παροχή εθνικής ασυλίας σ όλα τα κατώματα και τις στενά συμφεροντολογικές πολιτικές και οικονομικές επιδιώξεις Κυπρίων αδελφών μας, εν ονόματι δήθεν των κοινών δεσμών του ελληνισμού, και της από κοινού αντιμετώπισης του προαιώνιου εχθρού μας, των Τούρκων.

Η πολιτική είναι υπόθεση σύνθετη και οι επιμέρους πολιτικές επιλογές δεν αποτελούν άμεσες και ευθείες συνεπαγωγές των γενικών πολιτικών τάσεων. Μπορεί μεν κάποιοι γενικοί νόμοι (εν προκειμένω η πορεία προς την παγκοσμιοποίηση) να χαρακτηρίζουν στη μακροκλίμακα την εξέλιξη των γενικών, άρα και των ελληνικών πολιτικών πραγμάτων. Τούτο όμως ισχύει μακροπρόθεσμα και σε τελευταία ανάλυση και επειδή αυτή (η τελευταία ανάλυση) δεν "κληρώνει" και δεν κρίνεται συνεχώς, είναι δυνατό και εφικτό, μέσα στο πλαίσιο της γενικής πορείας προς την παγκοσμιοποίηση, όχι μόνο να συντηρούνται "αντιπαγκοσμιοποιητικές" απόψεις αλλά και να προωθείται η παγκοσμιοποίηση με επιμέρους και συγκυριακές "αντιπαγκοσμιοποιητικές" πρακτικές. Έτσι βλέπουμε στην πορεία προς την παγκοσμιοποίηση να ανθούν οι εθνικισμοί και οι "εθνικές" αναδιπλώσεις κρατών (κατά 20% αυξήθηκαν τα νέα έθνη στον ΟΗΕ τα τελευταία χρόνια), βλέπουμε τις ΗΠΑ, τον κατεξοχήν εκπρόσωπο και φορέα της παγκοσμιοποίησης, να ενισχύει στα Βαλκάνια τους ένθεν κακείθεν εθνικισμούς, το ίδιο στην πρώην ΣΕ, το ίδιο τον τουρκικό εθνικισμό.

Η αγιογραφία του έθνους

Ο Γ.Μ. γνωρίζει πολύ καλά πως το περιεχόμενο του έθνους και της εθνικής ταυτότητας δεν συνιστούν διαχρονικές σταθερές, αλλά έννοιες που διαφοροποιούνται μέσα στον ιστορικό χρόνο, νοηματοδοτούνται με βάση τις ανάγκες και τους ταξικούς συσχετισμούς της εκάστοτε εποχής, υπόκεινται κι αυτές στην "πάλη των τάξεων".

Ό,τι σήμερα είναι "εθνικιστικό", μπορεί άλλοτε να ταν "εθνικό". Ο, τι άλλοτε συνιστούσε την εθνική ταυτότητα μπορεί σήμερα να ναι συντήρηση ή αναχρονισμός, ή και άκρατος κοσμοπολιτισμός, ή "ευρωλιγουρίαση", αναλόγως της εποχής και των "αναγνώσεών" της.

Αλλά τι κάθε φορά συνιστά το έθνος, τι κάθε φορά συγκροτεί την εθνική ταυτότητα, τι είναι "εθνικό" και τι "εθνικιστικό"

Νομίζω πως είναι το πρόβλημα της δημοκρατίας, όπως κάθε φορά τίθεται ανάμεσα στους ανθρώπους που αποφάσισαν κάποτε να συνυπάρχουν ως έθνος-κράτος, που προσδιορίζει το περιεχόμενο αυτών των εννοιών. Είναι τα οιονεί αιτήματα της ανθρωπότητας που πρωτοδιατυπώθηκαν στη Γαλλική Επανάσταση: ισότητα, ελευθερία, αδελφοσύνη, όπως κάθε φορά σε μια κοινωνία υπάρχουν και εκφράζονται. Είναι τα πολιτικά, τα συλλογικά και τα ατομικά δικαιώματα, όπως "φτιάχνονται" και διαφοροποιούνται μέσα στο χρόνο, από τους ίδιους αυτούς ανθρώπους.

Και πώς τίθενται αυτά τα θέματα στις συνθήκες της "παγκοσμιοποίησης";

Δεν είναι στις προθέσεις μου να επιχειρήσω ανάλυση του όρου, αλλά πολύ συνοπτικά και με κίνδυνο σχηματοποίησης αναφέρω πως αυτό που κυρίως χαρακτηρίζει την "παγκοσμιοποίηση" δεν είναι το διεθνές εμπόριο, οι διεθνείς επενδύσεις, η διεθνής κίνηση κεφαλαίων, οι διεθνείς οργανισμοί, τα διεθνή πρακτορεία ειδήσεων και οι ειδήσεις ή οι "ειδήσεις" που διακινούν. Η αποικιοκρατία και ο ιμπεριαλισμός δεν είναι τωρινά φαινόμενα και είχαν αρκετά από τα προαναφερθέντα χαρακτηριστικά. Μπορεί σήμερα να διαφέρει η "δόση" με την οποία εμφανίζονται αυτά τα στοιχεία στα παγκόσμια πράγματα, μπορεί να διαφοροποιείται το ειδικό τους βάρος στη διαμόρφωση των καταστάσεων, αλλά αυτό που κάνει τη "διαφορά" είναι η παγκόσμια μονοπολική κυριαρχία και η πολιτιστική ομογενοποίηση (αυτή η απίστευτης εμβέλειας και δραστηκότητας διάχυση και σε ατομική πλέον βάση - τηλεόραση, μουλτιμίντια γενικώς και κυρίως διαδίκτυο- μιας ενιαίας δυτικόφερτης κουλτούρας), που δεν αναγνωρίζει κρατικά-εθνικά σύνορα, περιφρονεί τις εθνικές κουλτούρες και δεν επιδέχεται κανενός είδους περιορισμών.

Τι γίνεται όμως με "μας" και ως κοινωνία, όπου την ίδια ώρα που έχουμε παραδοθεί στην πιο άγρια εκδοχή ξενόφερτης πολιτιστικής εισβολής, μεθάμε σ αυτό το πανηγύρι άκρατου καταναλωτισμού, λαϊφσταιλισμού και κάθε είδους αμερικανιάς, τη "βρίσκουμε" μέσα σ αυτόν τον αχταρμά Μαντόνας, Πέγκυς Ζήνα και Γιώργου Μαργαρίτη (του λαϊκού τραγουδιστή) αδιαφορώντας για τα λοιπά "εγκόσμια", για την εξέλιξη και τις προοπτικές της Ευρώπης, για τις αλλαγές που καθημερινά συντελούνται και επηρεάζουν τη σχετική θέση της χώρας μας στο διεθνές πεδίο, για το τι συμβαίνει και μέλλει γενέσθαι με τα προβλήματα του κόσμου της εργασίας, με την εργασία την ίδια, το περιβάλλον, την ορθολογική χρήση των ενεργειακών πόρων και εν γένει τη διαχείριση της φύσης, την έρευνα, την παιδεία, τις κατευθύνσεις και τις προοπτικές τους, τις τεχνολογικές εξελίξεις και πώς εγγράφονται στη ζωή μας...

Πώς αντιμετωπίζουμε αυτή την κατάσταση; Πώς εγγράφεται στο νέο πλαίσιο ο διαφωτισμός και οι αρχές του; Με την "εθνική-κρατική περιχαράκωση" Με τη "διαμαρτυρία" και την "αντίσταση" γενικώς και αορίστως;

Σχηματοποιώντας και πάλι, πιστεύω πως η κατεύθυνση είναι "συντεταγμένη πορεία" προς περισσότερη "Ευρώπη". Δηλαδή ενδυνάμωση και διεύρυνση της δημοκρατίας, ως προς όλες τις συνιστώσες της, διαφύλαξη και διεύρυνση του κοινωνικού κράτους, χωρίς απεμπόληση των εθνικών και κοινωνικών μας

κατακτήσεων, χωρίς περιφρόνηση της πολιτιστικής μας κληρονομιάς, χωρίς διάχυση και διάλυση σε άμορφα σύνολα χωρίς "ταυτότητα", αλλά με τη βαθιά γνώση πως σ' αυτή την πορεία για "συνεύρεση" πρέπει αρκετές σταθερές να αλλάξουν, αρκετά στερεότυπα να επανακριθούν.

Διατυπώνω ευχές; Απλώς προσπαθώ να παραθέσω τους όρους που συνθέτουν το πρόβλημα πολιτικής που σήμερα μας τίθεται. Όλα αυτά είναι ζητούμενα, αλλά η κατεύθυνση δεν πρέπει να χάνεται από τα μάτια μας και τις εκάστοτε πράξεις μας.

Δεν κατενόησα από τα γραφόμενα του Γ.Μ. αν συμμερίζεται αυτές τις απόψεις και αν προσπαθεί μια παρόμοια προσέγγιση για την Ελλάδα του σήμερα. Μπορεί ναι, μπορεί και όχι. Συγκλίνω μάλλον προς το όχι.

Στα γραφόμενά του, αφού προσδιορίζει ως μείζον πρόβλημα την "παγκοσμιοποίηση", προβάλλει το έθνος, εξ ορισμού, ως την αείποτε ασπίδα των αδυνάτων, των κοινωνικών ομάδων που πλήττονται από τον καπιταλισμό. "Διά του έθνους παρουσιάζεται εφικτή η αντιμετώπιση των "κανόνων της αγοράς" που συνθλίβουν τους ανθρώπους" γράφει σε κάποιο σημείο, και κάπου πιο κάτω αναφέρει πως "το έθνος δηλαδή, ως θεμελιακή πολιτική βάση της κοινωνίας μας, οφείλει, σύμφωνα με αυτή τη διάχυτη όσο και λανθάνουσα αντίληψη, να προστατεύσει από την επέλαση του χωρίς πατρίδα κεφαλαίου τους μετέχοντες σ' αυτό μέλη του". Και αφού αυτά οφείλει να κάνει το έθνος, εξ ορισμού, θα τα κάνει(!), δεν έχομεν χρείαν καν να δούμε πώς "πολιτεύεται". Όπερ έδει δείξαι!

Παρόμοια εικόνα αγιογραφεί και ανάλογη, διά του ορισμού, αποδεικτική εφαρμόζει ο Γ.Μ., αναφερόμενος στη διάκριση εθνικισμού-πατριωτισμού και τη σχέση της ελληνικής αριστεράς (γενικώς, αδιακρίτως και ανά τους αιώνες) μ' αυτές τις έννοιες. Ο εθνικισμός των φαντασιώσεων αφορά, πάντα και μόνον, "τους απέναντι", ποτέ την αριστερά (!). Και αναφερόμενος μάλλον -δεν μου είναι απολύτως σαφές- στην αγιογραφία του έθνους, που λίγο πριν εικονογράφησε, αναφέρει: "Η ελληνική αριστερά πάντοτε αντι-ιμπεριαλιστική, πάντοτε πατριωτική, είχε πάντοτε συνείδηση αυτού του κρίσιμου -με βάση τα μεγέθη της χώρας μας- παράγοντ|". Τρέμε Αλέκα...

...και το βιβλίο της ιστορίας

Υπάρχει όμως και το βιβλίο. Αυτό που υπηρετεί την πολιτική της παγκοσμιοποίησης, αυτό που "υπηρετεί μια πολιτική που αποκόπτει την αριστερά από τις κοινωνικές εκείνες ομάδες που ταξικά την έχουν ανάγκη". Γι αυτό το μένος, γι αυτό ξιφούλκησε και όποιον πάρει ο χάρος...

Περί των "ιδεολογικοπολιτικών σταθερών" της κατά του βιβλίου "μαργαριτιάδας" αναφερθήκαμε.

Λίγα για τις "παιδαγωγικές" αιτιάσεις.

"Η ιστορία είναι αφήγηση και το βιβλίο την καταργεί. Επιγραμματικά θα μπορούσαμε να το ορίσουμε ως την εισβολή του ιμπεριονισμού στην ιστορία και τη σχολική διδασκαλία της.... Η ύλη είναι κατατεμαχισμένη σε πολλές μικρές ενότητες ενίοτε αποσυνδεδεμένες η μία από την άλλη, "θεματικές" όπως θα μπορούσαμε να πούμε. Ανάμεσά τους παρεμβάλλεται εικαστικό υλικό και είδη "ασκήσεων" που μάλλον καλούν τον διδασκόμενο -και τη διδασκόμενη, για να μην κατηγορηθώ ότι αγνωώ την υπέρ των γυναικών αναγκαία ποσόστωση- να ανακαλύψει μόνος του την ιστορία. Ο ασυνάρτητος και σποραδικός τρόπος με τον οποίο δίνονται οι γνώσεις, σε συνδυασμό με την απουσία ενιαίας αφήγησης στερούν τον διδασκόμενο (-η) από τη δυνατότητα να ταξινομήσει τα γεγονότα, να τα ιεραρχήσει και να τα συσχετίσει και μέσα από αυτό να ανακαλύψει τη σχέση

ανάμεσα στην αιτία και το αποτέλεσμα. Με τον τρόπο αυτό απαγορεύεται στην ουσία η ανάπτυξη συγκροτημένης κριτικής σκέψης παρά της περί του εναντίου βεβαιώσεις. Το βιβλίο, όπως και όλα τα όμοιά του της "μεταρρυθμισμένης" παιδαγωγικής, αποβλέπει στη δημιουργία εντυπώσεων και όχι στη θεμελίωση γνώσεων".

Δεν είμαι ειδικός επί του θέματος, ώστε να μπορέσω να κρίνω την αποτελεσματικότητα της μεθόδου κατά της οποίας βάλλει ο Γ.Μ. Δεν μπορώ βέβαια να παραβλέψω πως σήμερα, στην εποχή της υπερπληροφόρησης, στην εποχή όπου για τα όποια ιστορικά γεγονότα υπάρχουν πολλαπλές "αφηγήσεις", αρκετές φορές αντικρουόμενες, εξελισσόμενες στο χρόνο, δεν μπορεί να παραβλεφθεί ότι "...τα γεγονότα δεν υπάρχουν ως αυθύπαρκτες οντότητες καταγεγραμμένες οριστικά στα βιβλία, ότι η ιστορική γνώση κατασκευάζεται από τους ιστορικούς με συγκεκριμένα εργαλεία και μεθόδους, ότι μπροστά στο ίδιο ιστορικό υλικό, στις ίδιες πηγές μπορεί διαφορετικοί άνθρωποι να θέσουν διαφορετικά ερωτήματα και να φωτίσουν από άλλη οπτική γωνία τα γεγονότα, ότι συμβαίνει συχνά οι ιστορικοί να διαφωνούν μεταξύ τους, να έχουν διαφορετικές προσεγγίσεις του ίδιου αντικειμένου, ότι μέσα στο χρόνο αλλάζει η εξεταστική ματιά και ο ερμηνευτικός λόγος των ανθρώπων για το παρελθόν κτλ. κτλ., όλα όσα με δυο λόγια συνιστούν την ανάπτυξη του ιστορικού τρόπου σκέψης, της ιστορικής συνείδησης, του κριτικού πνεύματος..." (απόσπασμα από άρθρο στο ένθετο "Παιδεία και Κοινωνία" της 'Αυγής' της Κυριακής 29/04/07, όπου ένας δάσκαλος, ο Χ. Παπαδόπουλος, παραθέτει την εμπειρία του από την ως τώρα διδασκαλία, για την ακρίβεια την εργασία με τους μαθητές, πάνω στην ιστορία της ΣΤ Δημοτικού).

Ούτε επίσης μπορεί να παραβλεφθεί το γεγονός πως σήμερα είτε για λόγους έλλξης από κυρίαρχα πολιτιστικά πρότυπα είτε σχετικής εξοικείωσης προς τα χρησιμοποιούμενα μέσα είτε και ψυχολογικής ακόμη προδιάθεσης, για ένα παιδί, (αλλά ακόμα και για ένα μεγάλο) κάποιες "αφηγήσεις", έστω και αν στηρίζονται σε προκρούστεια "επεξεργασία", είτε σε ευθεία παραχάραξη ιστορικών γεγονότων, του είναι περισσότερο αρεστές έναντι κάποιων άλλων και ως εκ τούτου αυτό το παιδί είναι πλέον επιρρεπές σε ανάλογες ερμηνείες, που ελάχιστη σχέση μπορεί να έχουν με τα πραγματικά ιστορικά γεγονότα. Απέναντι στο "πρόσωπο" του Λιονάντα της πρόσφατης ταινίας "Οι 300", δεν μπορεί να αποκατασταθεί το ιστορικό πρόσωπο του εκ Σπάρτης Λεωνίδα, ούτε με πολύμηνη διδασκαλία από τον ίδιο το Θουκυδίδη

(αν αυτός ο μεγάλος ιστορικός αποφάσιζε να "ξαναεπισκεφθεί" τον παραπαίοντα τούτο κόσμο, για να του "διδάξει" την Ιστορία και να τον νουθετήσει...).

"Μα αυτό ακριβώς είναι η ιστορία [σ.σ. μας λέει ο Γ.Μ.]: η διήγηση για τα πάθη των ανθρώπων, για την πολυκύμαντη παρουσία τους, για το μόχθο τους για τη ζωή και για το κτίσιμο των κοινωνιών τους, για την πίστη που είχαν, τα λάθη που έκαναν, τις αδικίες που δημιούργησαν, τις αντιστάσεις τους, το αίμα που έχυσαν για δίκαιους και άδικους λόγους. Για όλα αυτά συναρπάζει και μέσα από αυτά δημιουργεί την έφεση για γνώση και την κριτική διάθεση. Από όλο αυτό το συναρπαστικό "παραμύθι", η μεταρρυθμιστική "πολιτικά ορθή" απορύθμιση θέλει να αφήσει ένα και μόνο: το τίποτα. Δεν ξέρω αν "εμείς" αγωνιζόμαστε για τούτη την αποστειρωμένη ιστορία. Θα μου επιτρέψετε όμως εγώ να μην το βλέπω έτσι".

Δεν μας αναφέρει όμως ο Γ.Μ. με τι κριτήρια θα δοθεί η δυνατότητα στους ανθρώπους και ειδικότερα στα παιδιά των 11 ετών του σήμερα να διαμορφώσουν την κριτική τους σκέψη.

Δεν μπορώ να εκφέρω γνώμη για το πόσο πετυχημένη είναι η δηλωμένη πρόθεση των συγγραφέων του βιβλίου να υπηρετήσουν αυτό το στόχο, της ανάπτυξης δηλαδή της κριτικής σκέψης. Ωστόσο βρίσκω πειστικά όσα αναφέρει στο

προαναφερθέν άρθρο του ο δάσκαλος Χ. Παπαδόπουλος, όπου αφού εντοπίζει και κάποια αρνητικά του βιβλίου, αναφέρει: "Το καινούριο βιβλίο ιστορίας με τρόπο πολύ μεθοδικό και προσεγμένο (και συνοδευόμενο από ένα κατατοπιστικό και χρήσιμο βιβλίο για το δάσκαλο) επιχειρεί ακριβώς, μέσα από μια συστηματική ενασχόληση του μαθητή σε κάθε μάθημα με τις πηγές (η οποία πολύ χαρακτηριστικά αποκαλείται "μαθητεία στην ιστορία"), να υποψιάσει τον μαθητή για όλα αυτά, να προσφέρει παράλληλα με την ιστορική γνώση (που αποτελεί τον άλλο μεγάλο στόχο του μαθήματος της ιστορίας) την έγερση της εξεταστικής ματιάς, της αμφισβήτησης, του κριτικού ελέγχου. Είναι το κύριο προσόν αυτού του βιβλίου που πολύ λίγο αναδείχτηκε στο δημόσιο διάλογο και που πρέπει νομίζω να το υπογραμμίσουμε".

Βρήκα όμως πιο σημαντική την ακροτελεύτια παράγραφο του άρθρου του, που εκφράζει την απορία του μπρος σ' αυτό το χαμό, και σας την παραθέτω: "Ας μην είμαστε υπερβολικοί και ανεδαφικοί. Και ας μην ξεχνάμε ότι ο μαθητής θα συνεχίσει την ενασχόλησή του με την ιστορία και στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, επί τρία (υποχρεωτικά) χρόνια στο Γυμνάσιο και άλλα τρία στο Λύκειο. Ας μην τα φορτώσουμε όλα στο Δημοτικό".

Αυτή η απορία αποτέλεσε και το ερέθισμα του δικού μου μακροσκελούς κειμένου.